

סיפורי בדים – פנטזיה וטכנולוגיה

מאת רותי ליאור

מדי שנה נערך במילנו שבאיטליה יריד של בדי ריפוד ובדים לעיצוב פנים הבית. היריד נקרא "סטאר-מילנו", וכשמו כן הוא: הוא נחשב לכוכב בין ירידי העולם בתחום זה. יצרנים ומעצבי בדים מכל העולם תולים את עיניהם במגמות האופנה החדשות, הצעות מדי שנה ובאות לידי ביטוי ביריד זה, והמתוות דרכים חדשות בעיצוב בדים. רוב המציגים ביריד "סטאר-מילנו" הם איטלקים, והשאר באים מהעולם כולו. הצצנו במגוון האדיר של דוגמאות, צבעים, טכניקות וחומרים חדשים – ונפגענו! העיצוב מושפע מאמנות עתיקה, מאמנות אתנית, מעיצובי קרמיקה מהמאות הקודמות, מאמנות מודרנית ומפרחים מסוגים, גוונים וגדלים שונים.

כתבה זו נחלקת לשניים: תחילה נסקור בקצרה סוגי סיבים וטכנולוגיות לייצור בדים לסוגיהם, כולל שיטות האריגה והגימור של הבד, ובהמשך "נפלוש" למדור "עיצוב בתמונות" ונביא מספר דוגמאות של עיצובי בדים חדשים, מן היפים שהוכנו לקראת יריד "סטאר-מילנו", וגם אחריו – בהשראתו.

הסיבים המרכיבים את הבד:

ניתן לייצר בדים מסוגים שונים של סיבים, העשויים מחומרים טבעיים או מלאכותיים, וניתן אף ליצור צירופים שונים של סוגי הסיבים לצורך יצירת אפקטים לשיפור פני הבד. בדי הריפוד המוצלחים ביותר הם אלה המשלבים בצורה הרמונית את הסיב, האריגה, הדוגמה, הצבע והגימור, בהתאם למטרה לה מיועד הבד. למשל, אחת התכונות, שיש להתאימה ליעודו של הבד, היא צפיפות האריגה. יהיה זה חסר

הסיבים הטבעיים

אלה נחלקים לשלושה:

★ **סיבים העשויים מן הצומח:** סיבים אלה מיוצרים מכותנה, פשתן, יוטה (לייצור שקים, חבלים

ומחצלות) ואגוז-הודו (COIR);

★ **סיבים העשויים מן החי:** כולל צמר (מהכבשים), משי (מתולעי המשי), מוהייר (משיער עיזי אנגורה), קשמיר, אלפקה (מבעל חיים בשם זה), שיער סוס, שיער גמל;

★ **סיבים העשויים ממינרלים** (אסבסט וחומר חסין אש לייצור וילונות).

סיבים מלאכותיים

בקבוצה זו כלולים סיבים, המיוצרים אמנם מחומרים טבעיים מן החי, אך חומרים אלה עוברים תחילה תהליך עיבוד.

קיינן (RAYON) הוא המונח הכולל לסיבים המורכבים מתאית ממוחזרת, שאותה מייצרים מעצים, כותנה וצמחים אחרים. נהוג היה לכנות את הקיינן בשם "משי מלאכותי", והוא מאופיין על ידי כושר ספיגה רב, ברק גבוה, רכות רבה וחוזק רב. ניתן לצבוע אותו בצבעים מבריקים. נהוג להשתמש בו לייצור לבני נשים, שטיחים וצמיגים.

הקיינן כולל שלושה סוגי סיבים: ויסקוזה, אקטט וקופרמוניום. השימוש בוויסקוזה גדל משנה לשנה.

סיבים סינתטיים:

★ **ניילון** הוא שם כללי לסיבים מלאכותיים, העשויים משרשרת ארוכה של פוליאמידים סינתטיים, שמוצאם מפחם ונפט. תכונותיהם: הם חזקים, גמישים ועמידים, הם אינם סופגים מים ומתייבשים מהר. כמו כן, הם עמידים בפני כימיקלים.

★ **פוליאסטר** הוא סיב מלאכותי, העשוי מפולימר סינתטי בעל שרשרת ארוכה. שייכים לסוג זה: הטרילין, הדקרון והדיוולן.

★ **הסיבים האקריליים** מורכבים משילובים של פולימרים סינתטיים, היוצרים חומר אשר נראה כמו צמר. הם חמים, קלים ואינם מתכווצים בדומה לצמר.

שיטות לאריגת הבדים

האריגה מבוססת על שלוש שיטות בסיסיות:

★ **אריגה פשוטה:** זוהי אריגת השתי וערב המסורתית, בה מותחים לסירוגין שורות חוטים פעם מעלה ופעם מטה (שתי), כאשר בין מתיחה למתיחה משחילים בין השורות חוט נוסף (ערב), הקרוי בשפה המקצועית חוט מילוי.

★ **אריגת טוויל (Twill):** טכניקה זו מאופיינת על-ידי קו אלכסוני העובר על פני האריג. חוטי השתי מדלגים על שני חוטי ערב בבת אחת. הדילוג הזה מתחיל בחוט השתי הבא צעד אחד קדימה, וכך נוצר אלכסון על פני הבד.

★ **אריגת קטן:** מאופיינת על ידי קפיצות גדולות של השתי וכניסה מתחת לחוטי הערב במרווחים גדולים. בשיטה זו לא רואים קווי אלכסון על פני הבד.

שיטות לאריגת דוגמאות

★ **אריגת דובי (Dobby):** שיטה המאופיינת על ידי דוגמאות אריגה קטנות החוזרות על עצמן, כגון נקודות, פרחים קטנים או צורות גיאומטריות. דוגמאות אלה נארגות בתוך הבד תוך כדי תהליך אריגתו.

★ **אריגת ז'קארד (Jacquard):** שיטה זו פותחה על-ידי אדם בשם זה, שהמציא בתחילת המאה ה-19 נול חדש. בעזרת נול זה ניתן היה להעתיק דוגמאות ישירות מנייר העבודה של המתכנן-המעצב על ידי

מכונה אלקטרונית לאריגת ז'קארד

ניקוב של סידרת כרטיסים, כאשר כל ניקוב שולט על פעולת חוט השתי תוך כדי מעבר של חוט הערב (פיק אחד). בנוסף זה הופעלו כרטיסים רבים בו